

wel weer voor de klas willen?’

‘Ja, ik weet het niet. U overvalt me er een beetje mee. Mijn kinderen zitten inmiddels wel op school en het zou best leuk zijn om weer eens wat te gaan doen. Maar het lijkt me toch een hele klus.’

‘Wat vindt u ervan om in ieder geval even voor een gesprekje te komen? Dan kunnen we een aantal zaken eens bespreken.’

‘Nou, een gesprekje is misschien nog niet zo’n slecht idee. Dan kan ik er ook nog eens over nadenken.’

‘Uitstekend. Kunt u dan misschien vanmiddag of morgen even langs komen?’

‘Zo snel al! Even kijken, nee, vanmiddag lukt niet meer, dan ben ik leesmoeder op school. Maar vrijdagmorgen moet wel lukken. Hoe laat?’

‘Om een uur of tien, kan dat?’

‘Ja, dat is goed. Waar moet ik me dan melden?’

‘Als u bij de conciërge vraagt naar mij, De Wit, dan weet hij wel waar ik uithang. U weet de school te vinden?’

‘Ja, ik woon vlakbij dus dat moet geen probleem zijn.’

‘Tot morgen dan mevrouw De Vries.’

‘Ja, tot morgen.’

Janneke de Vries stond even met de hoorn in haar hand. Verbaasd dat ze ja had gezegd om voor een gesprek te komen. Wanneer zou dat eigenlijk in moeten gaan, die vervanging. Dat was ze helemaal vergeten te vragen. Nou ja, een gesprek kon geen kwaad; ze kon altijd nog nee zeggen. Eerst maar eens afwachten. Ze keek nog wel even voor de zekerheid in haar agenda hoeveel afspraken ze had staan de week daarna. Niet veel bijzonders, alleen de tandarts, maar dat was aan het eind van de middag. De school was dichtbij, dat was een voordeel. Als de uren nu binnen de schooltijden van de kinderen vielen dan moest het best lukken. Hoeveel lessen waren het ook alweer – 13 of 14 had die directeur gezegd, dacht ze – als het nu verdeeld was over 3 dagen dan ging het wel. De klassen waren iets minder leuk, 2 en 3 Havo, meestal niet de gemakkelijkste klassen. Welk boek gebruikten ze ook alweer daar op die school – ze had het wel eens gehoord van iemand die ze kende daar op school. Nou ja, eerst maar eens dat gesprek.

Christien van Gool

PRAKTIJK

Bestaat er zoiets als ‘een leukste les’? Is er een kant en klaar overdraagbaar recept of bestaat het idee misschien alleen maar in de hoofden van docenten? Is het iets concreets of een gevoel?

Nicole Jansen, docent Frans op OSG

De Amersfoortse Berg in Amersfoort is de eerste docent die we benaderen om eens over dit onderwerp na te denken.

Mijn leukste les

Gerda den Hartog

‘Ik dacht eerst tjee, wat een moeilijke vraag en later dacht ik, helemaal niet moeilijk want het gevoel dat een les leuk is, heb ik heel vaak. Nu ik er wat langer over heb nagedacht, zijn er inderdaad wel lessen te noemen die duidelijk boven de andere uitstijgen, dat zijn de lessen waarin leerlingen laten zien wat ze kunnen en kennen en waarin mijn rol eigenlijk zeer beperkt is.’

Nicole Jansen is een docent van de *nouvelle génération*. Pittig type, 27 jaar, enthousiast over het vak en de school, enthousiast over ‘haar kinderen’. Antwoorden komen snel en voor een interviewer is Nicole de ideale gesprekspartner. Eenmaal aan het woord is ze niet snel te stoppen. Op een open en betrokken manier praat ze over de boeiende en minder boeiende kanten van het *métier*. ‘De leukste lessen zijn de lessen spreekvaardigheid. Niet de spreekvaardigheid die gewoon in de methode zit. Dat zijn meestal maar korte oefeningen van vier of vijf zinnestjes, waar je niet zoveel mee kunt. Maar een paar keer per jaar maken we varianten op die oefeningen met onze eigen spelregels. De leerlingen krijgen een basisdialoog die uitgebreid moet worden. Ze werken in koppels van twee en moeten minimaal per persoon twaalf keer aan het woord komen. Eerst schrijven de leerlingen de zelfbedachte dialogen uit, zodat ze niet zo maar wat roepen. Dan oefenen we een paar keer in de klas en wordt het echte leren als huiswerk opgegeven, want een regel is ook dat iedereen zijn rol

Nicole Jansen. Foto: Bob Rebel.

Basisdialoog On cherche un objet perdu

<p>① J'ai perdu...</p> <p>Il est/elle est...</p> <p>② Vous êtes de quelle nationalité?</p> <p>① Je suis...</p> <p>② Il est comment?</p> <p>① Il est/ elle est...</p> <p>② Vous étiez où?</p> <p>① Dans...</p> <p>② Je vais regarder la liste
On a trouvé...
Vous avez de la chance.</p> <p>① C'est formidable.
Of:</p> <p>② Je suis désolé(e), il n'y a pas de...</p> <p>① Zut alors! Merci quand même.</p> | <p>mon portemonnaie / passeport / sac / parapluie
ma valise / montre
rouge / noir / vert / brun / blanc / bleu
rouge / noire / verte / brune / blanche / bleue</p> <p>Anglais/Anglaise/Américain(e).</p> <p>en cuir/plastique/or/argent</p> <p>le train/car/métro/bus/taxi.</p> <p>voorwerp... sur la liste.</p> <p>un/ une... voorwerp... + beschrijving + vindplaats</p> |
|---|--|

Rollenspel Au voleur !

Touriste

- ① Bonjour monsieur, j'ai perdu mon portemonnaie.
① Il est bleu. C'est un portemonnaie Eastpak.
① A Paris. Aux Champs Elysées.
- ① Comment? Je ne comprends pas.
① Monsieur, une petite correction s'il vous plaît.
Je n'ai pas perdu mon portemonnaie.
On a volé mon portemonnaie.
① Je suis Hollandais.
① Je marchais aux Champs Elysées et un homme a pris mon portemonnaie de ma poche et il a 'escaped' (maakt gebaar van weglopen)
① Il a les cheveux blonds, et il n'est pas gros.
① Il porte un T-shirt bleu.
① Il porte des lunettes de soleil.
① Il porte une grande moustache
① Il porte un jean.
① Mais, mais.....c'est exactement vous!
- ① Et voilà mon portemonnaie. LE VOLEUR, C'EST VOUS !!!
C'est Incroyable. Au voleur! Au voleur! Au voleur!

Agent de police

- ② Oh là là. C'est affreux. Il est de quelle couleur?
② Zut alors! Vous étiez où?
② Je vais regarder ma liste. Un moment s'il vous plaît. Je suis désolé, il n'y a pas de portemonnaie sur ma liste.
- ② ON N'A PAS TROUVÉ LE PORTEMONNAIE. (LUID).
② Volé????????? Zut alors! Vous êtes de quelle nationalité?
- ② Alors, racontez-moi du vol.
② Ah, je comprends (maakt ook het gebaar). Le voleur, il est comment?
- ② Ah bon, c'est tout?
② Ah bon, c'est tout?
② Ah bon, c'est tout?
② Ahum? (kucht)
② Ahum (kucht zenuwachtig).
② (Wil zakdoek pakken om zijn gezicht af te vegen en dan valt er een portemonnee op de grond)

goed moet kennen.'

Ze vertelt verder dat de leerlingen op eigen initiatief en naar eigen behoefte zorgen voor attributen bij hun optreden voor de klas. Ook is het belangrijk dat ze worden gestimuleerd om niet zo maar zinnestukjes uit het hoofd te leren, maar vooral moeten proberen om iets op een andere manier uit te drukken. En dat zijn nu vaak de momen-

ten van verrassing en ontroering. 'De allereerste keer dat zo'n opdracht in praktijk wordt gebracht, merk je dat sommige leerlingen echt stijf staan van de zenuwen. Je voelt je dan bijna schuldig dat je zo'n opdracht hebt gegeven. Maar dat gevoel verdwijnt snel als je ziet dat die zenuwen na de openingszin zijn verdwenen en dat je daarna vaak getuige bent van juweeltjes van mini-toneelstukjes.

En dan komt het mooie moment. Je vergeet de lessen dat je wel eens dacht is dat Frans niet echt te moeilijk? Kinderen die je in de categorie ‘schuchter’ had ingedeeld, blijken ineens zeer onbevangen voor de groep te staan. Die onverwachte dingen, bijzonder woordgebruik, grappige vondsten, maar vooral de leerlingen die ineens een heel andere kant van zichzelf laat zien, ontroeren me hevig. Ik krijg tranen in mijn ogen, het is een soort geluksgevoel. Dat zijn de momenten die ik ‘mijn leukste les’ zou noemen.’

Als toelichting over het ‘waarom’ van deze oefeningen, licht Nicole toe dat het belangrijk is om leerlingen bewust te maken van het feit dat ze meer kennen en kunnen dan ze zelf vermoeden. ‘Het moet een positieve ervaring voor hen zijn. De leerlingen mogen hierop dus ook niet afgerekend worden’, vindt ze. ‘De beoordelingsschaal beweegt zich meestal tussen 6 en 9. Het cijfer komt tot stand in samenspraak met de klas. Er wordt gelet op de begrijpelijkheid van het Frans, creativiteit en uitvoering. Het leer-effect voor de klas is weer dat ze leren argumenteren en formuleren. Maar het gaat natuurlijk primair om het rollenspel van de koppels. Hoewel het om een bekende werkvorm gaat (in de methode oefenen ze dit ook regelmatig), leven de koppels zich bij deze vorm toch veel beter in de rol in en tonen ze meer inzet om het goed te doen.’

Op de vraag wat de leerlingen zelf vinden van deze oefeningen, zegt ze: ‘Ik wil heel graag weten wat de leerlingen vinden van mijn lessen, dus ieder jaar geef ik hun een evaluatieformulier. Daar kunnen ze hun opmerkingen kwijt over de inhoud van de lessen, de manier waarop ik lesgeef, de wijze van uitleg en dat is ieder jaar weer heel leerzaam. Leerlingen vinden het heel belangrijk dat een docent zijn spullen in orde heeft en dat ze gecorrigeerd werk op tijd terugkrijgen. Soms zijn opmerkingen ook meer persoonlijk. Als iemand schrijft: Ik vind je de laatste tijd behoorlijk chagrijnig, probeer ik dat niet als een belediging te zien, maar als een leermoment voor mezelf. Je moet je dus soms een beetje kwetsbaar durven opstellen.’

Op de vorige bladzijde staat een voorbeeld van een basisdialoog die als uitgangspunt heeft gediend. Twee leerlingen hebben hem uitgewerkt tot het rollenspel *Au voleur!* De dialoog is met behulp van de aantekeningen van de leerlingen gereconstrueerd.

Heeft u ook een ‘leukste-les-idee?’ Laat het ons weten. Mail, of bel Gerda den Hartog mic@euronet.nl, of telefoon 033 - 463 72 61.

P R A K T I J K

Voor leerlingen in de bovenbouw is het vaak moeilijk om een keuze te maken welk boek ze zullen gaan lezen.

Vaak willen ze eerst iets meer weten over de schrijver of commentaar van een medeleerling horen. Wim van der Gun laat twee leerlingen van de CSG Oude Hoven in Gorinchem een (nep)interview maken met een schrijver: één leerling speelt de rol van de interviewer en de andere leerling die van de schrijver. Dit wordt vervolgens op video opgenomen. De klas kijkt en oordeelt. De opdracht kan vakoverstijgend zijn: te gebruiken bij Nederlands, de moderne vreemde talen, CKV1 en het vak literatuur. Wim van der Gun is docent Engels en raakte via fotografie geïnteresseerd in de onderwijskundige toepassingen van video.

Wim van der Gun

Leerlingen krijgen de opdracht om zelfstandig een schrijver te interviewen waarbij één leerling de interviewer is en de andere leerling de rol van de schrijver speelt. Het interview wordt op video opgenomen. Er komen daarbij verschillende doelstellingen aan bod:

- het oefenen van spreekvaardigheid (het interview wordt in de doeltaal gehouden);
- het raadplegen van bronnen en het verwerken van informatie;
- het vormen en het beargumenteren van een mening over literatuur;
- het leren samenwerken;
- eventueel het uitbreiden van de woordenschat;
- het leren omgaan met audiovisuele apparatuur.

Door de video-opname in de klas te laten zien, krijgen medeleerlingen informatie over wat anderen gelezen hebben. Hierdoor kunnen ze zelf op ideeën worden gebracht.

Vorbereiding

De leerlingen werken in tweetallen. Ze kiezen samen – al dan niet in overleg met de docent – een boek en daarmee ook een schrijver. Het is hierbij van belang om na te gaan of er voldoende aanbod is op het gebied van secundaire literatuur. Informatie is te vinden in literatuurboeken, encyclopedieën, uittrekselboeken, krantenartikelen en